



Datum

Yttrande

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-1149

Till

Klimat- och
näringslivsdepartementet

Remiss Klimat- och näringslivsdepartementet - Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

KN2025/01529

Sammanfattning

Malmö stad ser positivt på några delar i förslaget till lagändringar om artskydd, bland annat att skyddet för de mest hotade djurarterna utökas till att omfatta deras livsmiljöer samt förbudet mot störningar som kan påverka artens bestånd. Generellt är Malmö stad dock negativa till huvuddelen av lagförslagen då dessa bedöms försämra artskyddet och hota biologisk mångfald. Malmö stad är särskilt kritiska till föreslaget undantag för mindre hotade arter från skydd om syftet inte är att skada, samt undantaget som innebär att fridlysningen inte gäller om pågående markanvändning försvåras, även för starkt hotade arter. Båda dessa förslag till lättnader i artskyddet kommer enligt Malmö stad att få en starkt negativ påverkan på den biologiska mångfalden i Sverige. Malmö stad anser därför att de föreslagna undantagen inte ska införas.

Yttrande

Malmö stad tackar för möjligheten att få inkomma med synpunkter på Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen.

Malmö stad menar att promemorian innehåller förslag som skulle stärka bevarandet av en del av Sveriges nationellt hotade arter. Anledningen är att skyddet för vissa av de mest hotade djurarterna i Sverige i förslaget utökas så att även dessa arters livsmiljöer (fortplantningsområden och viloplatser) skyddas. Dessutom föreslår man ett förbud mot störning av de mest hotade djurarterna, om störningen kan antas ha betydelse för den berörda artens bestånd. Ytterligare en positiv förändring i lagstiftningen är att man öppnar för möjligheten att skydda alla slags djur som lever vilt, oavsett artgrupp; något



som inte är möjligt idag. Malmö stad ser också positivt på att Naturvårdsverket får i uppdrag att minst vart sjunde år göra en vetenskapligt baserad översyn av vilka arter som ska vara fridlysta, samt omfattningen av denna fridlysning.

Trots ovan nämnda positiva förslag anser Malmö stad att huvuddelen av de föreslagna lagändringarna skulle innebära en försämring av artskyddet och därmed försvåra arbetet med att gynna och bevara en biologisk mångfald, vilket riskerar att leda till minskad biologisk mångfald i Sverige. Detta ställningstagande har framför allt sin grund i att man i promemorian föreslår införandet av två nya undantag i fridlysningsbestämmelserna.

Det första undantaget, 9 a §, innebär att förbuden i 6 och 9 §§, som omfattar de mindre hotade djur- och växtarterna, inte ska gälla om det är uppenbart att syftet inte är att skada arten. I förslaget specificeras att jord- och skogsbruket inte har som syfte att skada skyddade arter. Detta undantag innebär att de arter som omfattas av undantaget enbart är skyddade mot att man exempelvis avsiktligt plockar en växt som är fridlyst. Malmö stad anser att skyddet därmed i praktiken skulle bli nästintill verkningslöst.

Det andra föreslagna undantaget omfattar alla arter, förutom de arter som är kritiskt hotade (CR enligt den svenska rödlistan) och utpekade av Naturvårdsverket som SK1.AH i bilaga 2. Enligt detta undantag gäller inte förbuden i fridlysningen om pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras. Detta innebär bland annat att arter som har pekats ut som SK1 och som är starkt hotade i Sverige, inte är skyddade om pågående markanvändning avsevärt skulle försvåras.

Båda dessa förslag till lättnader i artskyddet kan komma att få en starkt negativ påverkan på den biologiska mångfalden i Sverige då de största hoten, enligt det samlade forskningsläget, främst utgörs av ett alltmer intensivt markanvändande, exploatering av mark och vatten och klimatförändringarna. Vidare innebär undantagen att fokus läggs på syftet med verksamheten eller åtgärden i stället för faktisk effekt, vilket kan leda till försämrade förutsättningar för många hotade arter, och i förlängningen försvåra arbetet med att bevara den biologiska mångfalden. Malmö stad anser därför att de föreslagna undantagen inte ska införas.

Eftersom Malmö stad anser att fridlysningsbestämmelserna inte ska innehålla undantagen enligt 9 a och 9 b §, såsom föreslås i promemorian, blir frågan om ersättning vid väsentligt försvårande av pågående markanvändning avgörande för jord- och skogsbrukssektorn och för artskyddet.

Malmö stad ser också en risk med att det starkaste skyddet endast omfattar kritiskt och starkt hotade arter, vilket innebär att många arter på rödlistan, såsom de sårbara (VU),



riskerar att stå utan tillräckligt skydd, vilket kan leda till att status för dessa arter försämras innan de hinner klassas om.

Förslaget att införa en ny dispensmöjlighet för åtgärder som utgör ett allt överskuggande allmänintresse anser Malmö stad vara rimligt, men det behöver klargöras vad som avses med ett sådant intresse. Exempelvis bör inte alla åtgärder inom totalförsvaret per automatik räknas dit. Malmö stad vill påpeka att det i vissa fall kan finnas behov av att väga artskydd mot samhällsnyttiga allmänintressen, såsom kollektivtrafik, energiförsörjning eller annan större infrastruktur av regional eller nationell vikt, och att dessa då kan ingå. Sådana åtgärder bör dock endast tillåtas om inga alternativ finns och med krav på kompensationsåtgärder. Malmö stad ser positivt på att man i lagtexten framhåller att ingen annan lämplig lösning ska finnas innan dispens kan medges, samt att man inför krav på kompensation.

Malmö stad anser att konsekvenserna av förslaget till lagändring i den aktuella promemorian inte är fullt möjliga att analysera innan bilaga 2, med förteckningen av de skyddade arterna och omfattningen av skyddet för de samma, blir tillgänglig. Även om denna förteckning ska uppdateras löpande vart sjunde år menar Malmö stad att remissen som nu besvaras borde remitteras tillsammans med bilaga 2. Att yttra sig om en lagändring utan att veta ungefär hur många och vilka arter som kommer att omfattas av de olika bestämmelserna är svårt. Vidare, regeringen skriver i sitt pressmeddelande från 24 juli 2025 att det pågår ett arbete med frågan om ersättning till markägare vid rådighetsinskränkningar till följd av fridlysningsbestämmelserna. Malmö stad anser att även resultatet av ersättningsutredningen bör ingå i remissunderlaget för att staden ska kunna göra en samlad bedömning av konsekvenserna.

Gällande vilka som berörs av förändringarna av lagstiftningen om fridlysning ser nämnden att alla markägare, även till exempel landets kommuner samt kyrkan, bör omfattas och därmed läggas till.

Malmö stad bedömer att de föreslagna lagändringarna riskerar att skapa otydlighet, jämfört med dagens lagstiftning. Detta grundar sig, bland annat, i förslaget att dela in arterna i fyra olika kategorier, med olika skyddsnivåer. Att markägare, brukare och allmänhet ska hålla reda på artkategorierna, skyddsnivåerna och undantagen är inte rimligt. Därför anser Malmö stad att undantagen inte ska införas och att rätten till ersättning i stället ska stärkas. Malmö stad anser även att de föreslagna bestämmelserna generellt är otydliga och att många begrepp är för vida.

Sammanfattningsvis anser Malmö stad att de föreslagna undantagen i promemorian inte ska införas, samt att den aktuella lagändringen hanteras samtidigt med förteckningen av arter i bilaga 2 och ersättningsutredningen. Utgångspunkten i fridlysningsbestämmelserna ska vara upprätthållande av livskraftiga populationer för



landets arter, både nationellt, regionalt och lokalt. Malmö stad anser att uppfyllandet av Sveriges nationella miljömål, samt uppfyllandet av Malmö stads kommunfullmäktigemål om biologisk mångfald, målen i Malmös miljöprogram samt målen i Malmös naturvårdsplan försvåras om de föreslagna lagändringarna träder i kraft. I vilken utsträckning föreslagna förändringar kan komma att påverka Malmö stads mål påverkas även det i hög utsträckning av vilka arter som kommer att ingå i den förteckning som kommer att tas fram.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Agnes Wemme

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.